

טיב הקהילה

תולדות
כ"ט השון תשפ"ה

המנים לפי אופק דושלים

זמן הרלקת הגרות ומצ"ש

4:00	הרה"נ
5:16	מוצ"ש"ק
5:52	ר"ת

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

9:13	סו"ת א'
8:06	סו"ק"ש א'
9:43	סו"ת ב'
8:51	סו"ק"ש ב'

המנים לפי שיען הורף

ליון מס':

759

יו"ל ע"י קהילת שבת בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

היה הוא תאומו של עשיו, ואותו קשיים שעברו על עשיו עברו גם עליו, אלא שיעקב שזכה לבחינת 'אמת' לא התפתה לעצת היצר, היטב השכיל להבין כי אין כאן כי אם פיתוי שוא, ואין שחר לטענת היצר שעליו לצאת ולדאוג לפרנסתו, ועל כן אין מנוס מלהשאר בבית הכנסת ולהתמודד עם היצר המנסה להכביד עליו את העבודה.

והדברים מרומזים בתיבות 'יעקב איש תם' אותיות ת"ם הם אותיות מ"ת ומורה שגם יעקב הרגיש טעם מיתה בלימוד התורה, כדרכם של הרבה צדיקים שלא הרגישו טעם בתורה בתחילת דרכם, כך היה גם מצבו של יעקב, אך בהיות האמת נר לרגליו המית עצמו באהלה של תורה.

הפך צירוף מ"ת לת"ם היינו להיות תמים עם השמ"ת ולעשות את רצונו ולהנות בתורתו גם כשאינו מוצא בה טעם.

ואפשר שגרמו בתיבת ת"ם עוד סיבה שהביא את יעקב להתגבר על יצרו, היה זה מסיבת הכרות שהעולם הזה הוא עולם חולף, ותמיד היה יום המיתה לנגד עיניו, שבו יצטרך לתת דין וחשבון על כל מעשיו בעולם הזה, ובכל ימיו קיים מאמר חכמינו ז"ל (אבות ב י) 'שוב יום אחד לפני מיתתך' ונמצא שמידתו מבחינת מ"ת עבד את בוראו והפכו לצירוף ת"ם להיות שלם בתורתו ובמצוותיו, וזכה להתעלות עד שנעשה בחיר האבות מידת תפארת.

היוצא מדברינו ששניהם יעקב ועשיו היו דומים בהתמודדותם מול יצריהם, והחילוק ביניהם היתה הבחירה האין להתמודד, ובו בשעה שיעקב החליט לוותר על עולם הזה ולבטש את נפשו ההומרי, החליט עשיו לבחור בשלוותו. והחלטה גורלית זו היא זו שגרמה ההבדל העצום ביניהם.

ואנו החפצים ללכת בעקבותיו של יעקב, מוטל עלינו ללמוד ב' לקחים מאלו הדברים, האחת, שחטאו של הרשע אינו מפאת ההכרת כי באותן הנסיגות ממש שהרשע מתמודד בהם מתמודד גם הצדיק, והצדיק מוכיח שגם באותו מצב יכולים לבחור בטוב. שנית, רואים אנו כאן מהי דרכו של יצר הרע, כי כשעליו לפתות את האדם אינו מפתחו בגלוי לעבור על איסורים מפורשים, כי יודע הוא שהאדם המאמין לא יעבור על דת מלכו של עולם. על כן בא במרמה לפתותו על דברים שאינם מוגדרים כעבירות, ובהם יכול הוא בקל לשבר את אזנו שייבין שמן הראוי שיעשה כן, שהרי מן הראוי שביא טרף לביתו, ויפה תורה עם דרך ארץ, וכו' וכו' ואכן ביכולתו לכבוש את לבו של האדם, ואחר שהוציאו כבר מאהלה של תורה, כבר יוקל עליו העבודה להכשילו באיסורים חמורים.

ועל כן מיד כשכאב היצר לפתות לדברים המותרים מוטל על האדם לבדוק היטב היטב את עומק כוונתו, אם באמת צדקו דבריו שמוכרח הוא לעזוב את כותלי בית המדרש כדי לפרנס את בני ביתו, וכן יתר פיתוייו, ואם ימצא בהם דופי יבין את המסתתר מאחורי הדברים, ויסוג אחר מלעשות כעצתו.

שורש ההבדל בין עשיו ליעקב

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים: (כח כז) ...

כשהוגים במקרא שלפנינו מן הראוי לעמוד על שורש הדברים שגרמו את הפער העצום שבין יעקב לעשיו, כי תמיה עצומה מתעוררת לכל המתבונן אחר המתרחש, שהרי שניהם נולדו ונתגדלו בבית אחד, ותנאי החיים היו לכאורה שווים בין שניהם ולמה אם כן נתדרדר זה ויצא לתרבות רע, וזה התעלה עד שנעשה אחד מרגלי המרכבה?

וכדי לעמוד על סיבת הדברים עלינו לעיין היטב במהות מעשייהם ובסיבתם. ובכן נאמר בתורה 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, מפשוטו

של מקרא אין אנו רואים שבהר מלכתחילה ברע, שהרי צייד של חיות המסתובב בשדה אינו מוגדר כחוטא, הרי זקוק הוא לפרנסה, ובהר לו את סיבת הצידה לפרנסה, כמו כן הצטדק עשיו שזקוק הוא לפרנסה, על כן עליו להסתובב בשדות ולהתפרנס מצידו, ואם תאמר תורה מה תהא עליה? הרי 'טוב תורה עם דרך ארץ' ועל כן אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך! ואכן יש לומר שעשיו הקפיד גם לקבוע עתים לתורה, וכפי שרואים שגם נחעוררו לו שאלות בעת לימודו, 'האין מעשרים את המלח ואת התבן...? הא לך אדם השלם החפץ להיות טוב לשמים ולקבוע עתים לתורה, וגם טוב לבריות, כי אין הוא חפץ להשים עול פרנסתו על אחרים ולהימנות בין הנתמכים גם מהרבנות הוא בורת, אין הוא רוצה להנות מכתרה של תורה, ומקיים הוא בהידור רב את מאמר חכמינו ז"ל (אבות א י) 'אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות', הוא עובד ומוריה מתפרנס ולומד. לא בכדי נאמר 'יאהב יצחק את עשיו'.

אך 'ורבקה אהבת את יעקב' כי 'נתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש' (גדה מה:), ולכן הבינה היטב עומק כוונתו של עשיו, אין כוונתו להתפרנס, יצחק עשיר גדול היה, ועוד היה ביכולתו לפרנס את בניו, אין זה אלא שאין הוא מוצא טעם בלימודו, על כן מעדיף הוא את היציאה לשדות, להנות מהתעללותו בעלי חיים, אך גם אם קשה לו להיות ספון בבית המדרש, אין ביכולתו למרוד בשאת נפש בבוראו, לסגור את הגמרא ולצאת השדה כדי להתענג מזיו העולם, על כן מרמה את עצמו ומלביש את רצונותיו בחוקי התורה.

ואכן סופו הוכיח על תחילתו, כי בו ביום שמת אברהם בעודו נער כבן חמש עשרה, נכשל בסיבת טיולו בשדה בחמש עבירות (ראה בבא בתרא טז:). ואילו היה מתכוון רק לפרנסה לא היה לו זמן לשהות בשדה ליתר עסקים, הוא היה עושה את חוק השתדלותו ומיד חוזר לבית המדרש, אלא באמת לא היתה יציאתו כי אם לעשות חיל בתענוגים, ועל כן לא דילג מלעשות יתר הדברים שלבו היה חפץ, לבוא על נערה המאורסה וכן ללססם את הבריות, כמבואר בחז"ל.

יעקב לעומתו גם כן התמודד באותן נסיגות הרי בסופו של דבר

טיב המערכת

קום ברוך

מספרים בדיחה על יהודי ממולח שהיה עובד עם אנשים פשוטים, וכל בוקר היה מתקשר לשמוע את תחזית מזג האוויר, וכשהיה מגיע למקום עבודתו היה מודיע לכל חבריו מה הולך להיות מזג האוויר, כששאלוהו חבריו מניין הוא יודע מה הולך להיות? ענה להם 'רוח הקודש'. יום אחד הטלפון היה מקולקל ולא יכול להתקשר, באותו יום הוא לא ידע מהי תחזית מזג האוויר, שאלוהו חבריו מה קרה היום? ענה להם: היום הרוח הקודש לא עבד..

תמיהה גדולה יש בפרשתנו, לרבקה אמנו נודע ברוח הקודש שעשיו חושב בלבו 'קרב ימי אבל אבי ואהרנה את אחי, ולכן היא שולחת את יעקב שילך לחרן, אבל עלינו להבין, למה היא שלחה את יעקב מיד שילך לחרן? אם היה לה רוח הקודש, היא בטוח ידעה שיצחק יחיה עוד הרבה שנים, אם כן האיום של עשיו שיהרוג את יעקב אינו מיידי? אבל מצד שני כולנו מכירים את הסיפור שאליפו בנו של עשיו רדף אחרי יעקב להרגו במצוות אביו, אז אנתנו רואים שעשיו לא באמת חיכה עד שאביו ימות כדי להרוג את יעקב?

האמת היא שהרוח הקודש של רבקה היתה מדויקת, כפי שהתורה מעידה שעשיו חשב להרוג את יעקב אחרי שאביהם ימות, אבל רבקה ידעה שכעסו של עשיו עלול לשנות את התוכניות, כפי שאכן קרה, ולכן הודרה לשלוח יעקב לפני שיהיה מאוחר.

כלנו יודעים כמה גרועה המחלוקת גם את כל מאמרי חז"ל בגנות מידת הכעס אנתנו מכירים היטב, ולא צריך רוח הקודש כדי לנחש מה עלול לקרות אם שניהם - המחלוקת והכעס - יצטרפו יחד, זה מה שרבקה אמנו מלמדת אותנו, אם ח"ו מתעוררת מחלוקת, דבר ראשון צריכים לתפוס את הרגליים ולהתרחק, רחוק רחוק, כך הרי אוסרת המשנה 'אל תרצה את חברך בשעת כעסו, אולי מאוחר יותר אפשר לנסות לרצות את החבר, אבל לא בשעת הכעס, גם אם אתה צודק, וד' יצילנו שלא נבוא לידי נסיון ולא ידי ביון.

(ערף טיב התורה-תולדות)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
ההודעות

עדכוני שיחות: 100024-0534

י"ר הועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשיין

הכנה לתפילה • המשך

(כחה אות י"ט)

א. קודם התפילה, אחר שבדק עצמו יפה ירחוץ ידיו במים אם יש לו, ודתיב (התלים כ"ו) ארחץ בנקיון כפי וגו' (לבוש סי' צ"ב ס"ד).
 ב. ואם אין לו מים צריך לחזור אחריהם עד פרסה, ודוקא כשיודע שהם מלוכלכות אבל בסתם ידים מיקל בסמוך (סי' צ"ב ס"ד וס"ב סק"י).
 ג. והני מילי כשהוא הולך בדרך והמים נמצאים לפניו, אבל אם צריך לחזור לאחוריו למקום המים עד מל חוזה, אבל יותר ממיל, אינו חוזה, והרבה פוסקים סוברין שמיל עצמו דינו כיותר ממיל, ואינו צריך לחזור (ס"ד וס"ב סק"ט).
 ד. ורובק דינו בכל זה כמהלך ברגליו (ס"ב סק"י).
 ה. הני ד' מילין נמדדים במרחק ולא בזמן, והיינו שאף הנוסע אינו חייב יותר מד' מילין במרחק לענין זה (שבהל' ח"ט סי' ל"א) ויא' דבנסיעה שיעור הילוך מיל היינו מצד הזמן ולא המרחק (השו"ת ח"א סי' צ"ח).
 ו. גם אין חילוק בין אם הדרך רעה או טובה (ס"ב סק"י).
 ז. וכ"ז דוקא כשיודע בודאי שימצא שם מים אבל ספק אינו צריך לילך (ס"ב סק"י).
 ח. ואם ע"י שיחזור אחר המים יצטרך אח"כ לילך יחידי בדרך, או שלא יוכל ע"ז להגיע למחוז חפצו מבעוד יום אינו צריך לחזור אחריהם כלל (ס"ב סק"י).
 ט. הוישב בביתו ודאי חייב לחזור לכתחילה אחר מים אם הוא יודע שידיו מלוכלכות (ס"ב סק"ח).
 י. ויושב בביתו פשוט דדינו כמו לענין טהרה ידים לסעודה, שדינו כמו מלאחריו, ודי שילך עד מיל למקום שיש בו מים (בהל' ד"ה אבל).
 יא. אם מתירא שיעבור זמן התפילה לגמרי, ינקח ידיו בצדוד או בעפר או בכל מידי דמנקה, [או שישפשף בטלית יבש (ס"ב סי' ד סק"ז)] והיינו דבאופן זה אין לו לחזור אז אחר מים, שמא יעבור הזמן (ס"ד וס"ב סק"כ כ"א).
 יב. מדלא כתיב אנקה בנקיון וגו' אלא ארחץ, שמע מינה רחיצה במים עדיף, הא כיצד, כאן כשיש לו שהות כאן כשאין לו שהות (לבוש).
 יג. ואם הוא במקום שיש שם עשרה שמתפללים, ואם יחזור אחר מים יעבור זמן תפילת הציבור, כתב הב"ח דאף שיש לו שהות להתפלל אחר שיטול ידיו מ"מ אינו צריך לחזור אחר מים, אלא ינקח ידיו בכל מידי דמנקה (ס"ב סק"כ).
 יד. וכ"ש לענין קריאת שמע, שבדאי אסור לו להמתין על מים אם יש חשש שמא יעבור הזמן, אלא ינקח בכל מידי דמנקה ויקרא (ס"ב סק"א).
 טו. ויש הרבה פוסקים שסוברין שלענין קריאת שמע, אם אין לו מים מנקה ידיו בכל מידי דמנקה ויקרא ותיכף משהגיע התחלת זמנה, ולא ימתין כלל על המים (ס"ב סק"א).
 טז. כיון דאין צריך לחזור אחר מים לקריאת שמע, ולתפילה צריך לחזור אחר המים והיות שצריך להסמיך גאולה לתפילה, ע"כ ימתין בשירה חדשה כדי ליטול ידיו, כדי להסמיך גאולה לתפילה

טיב הבנין

קדושת המצוות • קדושה הגדולה שזוכים לקבל אפילו על ידי מצוה אחת בלבד

היה משמש את אביו. ואפשר לומר, דכשם שנתבאר שעשו היה מאיד בשמים בשעה שקיים כיבוד אב, כך בגדי המלכות שהכין במיוחד לשם מצוה לקיים בהם מצות כיבוד אב, היה שורה בהם קדושה נפלאה ביותר. ולכן היה אביו יצחק מחבב אותן, מפני שבכל פעם שהגיש לו המאכלים בבגדי מלכות הללו, הרגיש יצחק את הקדושה הנפלאה השורה בבגדים אלו, עד שבכח זה התחיל להיות שופע עליו רוח הקודש.
 ויעקב אבינו ידע מכל זה, ולכן חשש מאד להגיש לפני אביו את המטעמים, כי יצחק ירגיש מיד שהפעם אינו מרגיש הקדושה הנפלאה שיש בבגדי המלכות של עשו, ויבין מזה שהוא יעקב ולא עשו.
 ועל זה אמרו לו רבקה אמו (כ"ג י"ג) 'עלי לקלחך בני אך שמע בקולי ולך קח לך, כלומר, גם לא לצידך תעמוד הזכות של כיבוד אב, שאתה מוסר נפשך עתה לשמוע בקולי, למרות חששך הגדול שזה יביא עליך ח"ו קללה ולא ברכה. וזהו 'אך שמע בקולי, כי בזה תקיים עתה כיבוד אב באופן גדול ביותר, וממילא יוכל אביך להרגיש גם עתה כשתביא לו המטעמים הקדושה הגדולה שהוא רגיל להרגיש בבגדים של עשו.
הטעם שיצחק בירך את יעקב למרות שעוד לא הוסיף חששו שאולי הוא יעקב ולא עשו
 ועתה מובן שפיר למה לא נזרר יעקב שלא להזכיר שם שמים ושלא לדבר בלשון תחנונים. כי ידע שלא בדבר זה תלוי נתינת הברכות, אם הוא 'עשו או 'יעקב, רק הכל תלוי אם אביו ירגיש עתה הקדושה השורה על האדם ועל בגדיו בזכות כיבוד אב ואם שבזכות זה ישרה עליו רוח הקודש ויוכל לברכו. ולכן לאחר שידע שעומד עתה לצידו זכות כיבוד אב במסירות נפש, שוב לא חשש לשום דבר, ובדוקא המשיך לדבר בקול של תחנונים, והזכיר שם שמים כדרכו תמיד.
 וכשהבחין בכך יצחק, חשד בו שהוא יעקב ותמה על זה שבכל זאת הוא מרגיש גם עתה הקדושה הנפלאה שהוא מרגיש תמיד בעת שעשו מגיש לו המאכלים. ולכן אמר לו (כ"ג כ"א) 'גשה נא ואמושך בני, כדי לבדוק אם אכן גם בבגדיו של יעקב שורה קדושה נפלאה זו. ולאחר שמישש בבגדיו אמר בהתפעלות (כ"ג כ"ב) 'הקול קול יעקב והיידים ידי עשו, פירושו, הגם שאני מבין מקולו שהוא יעקב ולא עשו, מכל מקום יש גם בבגדיו הקדושה הנפלאה שהרגשתי תמיד בבגדיו של עשו.
 ולאחר מכן הריח את ריח בגדיו, וכמו שפירש"י, שהרגיש בו ריח גן עדן, בזכות הכיבוד. אם. ולכן בירך אותו תיכף ומיד, למרות שלא הוסיף עדיין החשש לגמרי שאולי הוא יעקב, כי מאחר שנכח לראות עתה שגם ליעקב יש קדושה נפלאה זו, ובזכותו שורה עליו עתה רוח הקודש, אם כן בוודאי דוקא יעקב ראוי ביותר להברכות, מאחר שהוא צדיק גמור בכל מעשיו, ולא רק במצות כיבוד אב ואם.
 ואחר כך כשנכנס עשו, ונתוודע ליעקב בבירור שמקודם היה זה יעקב ולא עשו, אמר מיד כלפי יעקב (כ"ג ל"ג) 'גם ברוך יהיה, כי נתברר לו עתה שבדאי דוקא ליעקב מגיע הברכות ולא לעשו.
 יעוזה הש"ת, שיתקיים בנו כל הברכות שבירך יצחק את יעקב, שכידוע הם ברכות לכלל ישראל לכל הדורות, וזוכה לקיים מצות כיבוד אב ואם בהידור רב, ובזכות זה נזכה לאריכות ימים ושנים ושנוכה לכל הברכות הכתובות בתורה, אמן.

בפרשתן כתיב (כ"ג כ"א-כ"ב) ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמושך בני האתה זה בני עשו אם לא. ויש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקול קול יעקב והיידים ידי עשו. וגו'. ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני. וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכוהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'.
 ופירש"י, גשה נא ואמושך - אמר יצחק בלבן, אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפניו, וזה אמר 'כי הקרה ה' אלקיך. קול יעקב - שמדבר בלשון תחנונים 'קום נא, אבל עשו בלשון קנטוריא דיבר 'קום אבי. וירח את ריח בגדיו ויברכוהו - והלא אין ריח ריע יותר משטף העינים, אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן. ומבואר בדברי רש"י, שהטעם שחשד יצחק שהוא יעקב ולא עשו, הוא מפני שני דברים (א) מפני שהזכיר שם שמים ואין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפניו. (ב) מפני שדיבר בלשון תחנונים. ויש להבין למה באמת לא נזרר יעקב מזה, וכי איזה דבר הכריח לו להזכיר דייקא עתה שם שמים הרי ידע שבכך הוא יכול להתפסד ולהפסיד חלילה את הברכות.
אפילו רשע גמור כשמתקיים מצוה אחת הוא מאיר בשמים
 ואפשר לבאר על פי מה שכתב השם משמואל (תולדות תרע"ט) לבאר, איך יתכן באמת שעשו הצליח לרמות את אביו יצחק, שיחשוב עליו שהוא צדיק. ומבאר השם משמואל על פי מה ששמע מאביו הר"ק האבני נזר 'צוק"ל, שסיפר על הרבי הקדוש החוזה מלובלין 'צוק"ל, שפעם ניתנה לו פיתקא מאיש רשע מפורסם, אמנם כשהביט החוזה בפיתקא אמר, 'איש זה מאיר בשמים. והיה הדבר לפלא גדול, שהרי החוזה מלובלין היה רואה ברוח קדשו מסוף העולם ועד סופו, ואין לא ראה מעלליו הרעים של איש זה המפורסם לאיש רשע ואין יתכן שעוד אומר עליו שהוא מאיר בשמים.
 והחליטו להגיש עוד פעם להחזוה פיתקא מהאיש הרשע ההוא, וראה זה פלא, עתה בפעם השני כשקיבל החוזה את הפיתקא, רק בפיו והשליך מיד את הפיתקא לארץ. וכשנשאל על כך, איך יתכן שמקודם ראה עליו שהוא מאיר בשמים ענה מרן החוזה מלובלין, שבשעה שהגיש לו הפיתקא בפעם הראשונה, היה האיש ההוא מדליק נרות חנוכה, ועל כן היה אז מאיר בשמים למרות שהוא איש שפל שבשפלים.
 ועתה מובן שפיר, דכל שכן וקל וחומר שגם כן היה על דרך זה, דטעמם זה לא הרגיש יצחק אביו בגודל רשעותו של בנו עשו, מפני שתמיד כשהיה עשו נכנס לפניו, היה מקיים מצות כיבוד אב בהידור רב והגיש לו תמיד מטעמים וממילא היה מאיר בשעה זו בשמים, ולכן לא הרגיש יצחק אביו ברוח קדשו גדול רשעותו של עשו, מפני שבשעה זו היה צדיק ומאיר בשמים.
הקדושה הנפלאה שורה בבגדי התמודות של עשו
 ועפ"ז אפשר לבאר למה נתיירא יעקב כל כך דייקא מבגדיו של עשו, דהנה איתא במדרש (ב"ר ס"ה ט"ז) אמר רבן שמעון בן גמליאל, כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שימשתי אותו אחד ממאה ששימש עשו את אביו. אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים. אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר, אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות. והו' 'בגדי עשו התמודות, שבין

